

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

факультет іноземних мов

кафедра германської і слов'янської філології та
зарубіжної літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СЛОВОТВОРЧОЇ СИНОНІМІЇ В
СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

Студентки 2 курсу групи МДН
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література)
(німецька, англійська)

Бажури Ірина Сергіївни

Науковий керівник

кандидат філологічних наук,

доцент Вишивана Н.В.

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Голова комісії _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2018 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
I. СЛОВОТВІРНІ КАТЕГОРІЇ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	8
1.1. Словотвір як лінгвістична дисципліна.....	8
1.2. Словотвір як морфологічно-структурний метод.....	9
1.3. Основні засоби словотвору сучасної німецької мови.....	10
1.3.1. Словотвір шляхом зміни кореня.....	11
1.3.2. Перехід слова з одного лексико-граматичного класу в інший.....	12
1.3.3. Словоскладання.....	13
1.3.4. Афіксація.....	14
1.3.5. Особливі види словотворення.....	17
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	20
II СІНОНІМІЯ ТА СІНОНІМІЧНІ ВІДНОСИНИ В ЛІНГВІСТИЦІ...	21
2.1. Тлумачення та природа синонімії.....	21
2.2. Синоніми. Критерії їх визначення.....	22
2.3. Класифікація синонімів.....	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	30
III СЛОВОТВОРЧА СІНОНІМІЯ ТА ЇЇ ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ.....	32
3.1. З історії вивчення словотвірної синонімії.....	32
3.2. Співвідношення між однокореневими синонімами і варіантами.....	36
3.3. Критерії синонімічності у словотвірній синонімії.....	41
3.4. Аналіз словотворчих синонімів на семантичну спільність їх формантів.....	46
3.4.1. Похідні з афіксальними елементами.....	47
3.4.1.1. TUM – SCHAFT.....	47
3.4.1.2. UNG – HEIT.....	48
3.4.1.3. HEIT – IGKEIT.....	50
3.4.1.4. TION – IERUNG.....	51
3.4.1.5. UN – MIß.....	52

3.4.1.6. CHEN- LEIN.....	53
3.4.1.7. HAFT –WÜRDIG.....	54
3.4.1.8. LEI – EREI.....	55
3.4.1.9. E –IS.....	56
3.4.1.10. LICH – ISCH.....	57
3.4.1.11. –E.....	59
3.4.1.12. LICH – BAR.....	60
3.5. Аналіз рівня синонімічності словотворчих синонімів з різними морфемами.....	62
3.6. Словотвірна синонімія дієслівних префіксів сучасної німецької мови.....	71
3.7. Вплив англійських запозичень на німецьке словотворення.....	74
3.7.1. Композити з англійськими запозиченнями та їх співвідношення з німецькими відповідниками.....	76
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	79
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарх Ю.С. О синонимии однокорневых слов (Деривация и история языка) / Ю.С. Азарх. – Пермь, – 1987. – С. 64.
2. Акимова А.И. Лексическая и словообразовательная синонимия (на материале суффиксальных отсубстантивных глаголов)/ А. И. Акимова. – Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Кемерово, 2002. – 23 с.
3. Апресян Ю.Д. Избранные труды. Лексическая семантика/ Ю. Д. Апресян. – М., 1995. – 233 с.
4. Апресян Ю. Д. Проблема синоніму /Ю. Д. Апресян // Питання мовознавства, № 6. – 1957. – С. 32 - 44
5. Архангельська К.В. Рівнозначні синоніми німецької мови/ К.В. Архангельська // Учені записки , Моск. держ. пед. ін-тут. ін. яз. ім. М. Тореза, 1958. – С. 35 – 41
6. Ахматова О.С. Очерки по общей и русской лексикологии/ О.С. Ахматова. – М.: Учпедгиз, 1957. – 275 с.
7. Балалыкина Э. А., Николаев Г. А. Русское словообразование/ Э. А. Балалыкина, Г.А. Николаев. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1985. – 453 с.
8. Бережан С.Г. Семантическая эквивалентность лексических единиц/ С. Г. Бережан. – Кишинев, 1973. – 320 с.
9. Виноградов В.В. О формах слова/ В. В. Виноградов// Известия АН СССР, 1944. – Т. 3. Вып. 1. – С. 40
10. Виноградов В. В. О соотношении синонимии и лексического варьирования, см. О формах слов/ В. В. Виноградов // Избранные труды. Исследования по русской грамматике. М.: Наука, 1975. – 321 с.
11. Виноградов В.В. Словообразование в его отношении к грамматике и лексикологии/ В.В. Виноградов // Избранные труды. Исследования по русской грамматике /под ред. Н.Ю. Шведовой. М. : Наука, 1975. С. 166 –221.

12. Винокур Г. О. Проблема культуры речи/ Г. О. Винокур / Язык. Культура. Гуманитарное знание : Науч. наследие Г. О. Винокура и современность. – М., 1999. – С. 427–443
13. Вишивана Н.В. Прикметники оцінки у сучасній німецькій мові: Дис. на здобуття вченого ступеня канд. філол. Наук / Н.В. Вишивана. – 1999. – 181 с.
14. Галаванова Г. Л. К вопросу о роли взаимозаменяемости при выделении и определении синонимов/ Г.Л. Галаванова //Синонимы русского языка и их особенности. Л., 1972. – С. 112—122.
15. Галич А.И. Словарь русских синоним или сословов, составленный Редакцией нравственных сочинений/ А. И. Галич. – Санкт-Петербург : в тип. Третьего деп. М-ва гос. имуществ, 1987. – 496 с.
16. Главацкая Е. И. Словообразовательные синонимы в сфере наименований лица/ Е. И. Главацкая // Актуальные проблемы общего и регионального языкознания. Материалы Всероссийской научной конференции с международным участием. – Уфа: Изд-во Башкирского гос. университета, 2008. – С. 153—157
17. Голев Н.Д. Динамический аспект лексической мотивации/ Н.Д. Голев. – Томск: Изд-во ТГУ, 1989. – 249 с.
18. Гречко В.А. Однокоренные синонимы и варианты слова/ В. А. Гречко//Очерки по синонимии современного русского литературного языка. – М., 1966. – С. 118-134
19. Грицких О.В. Словообразовательная субстантивная синонимия в немецком и русском языках/ О.В.Грицких // дис. канд. филол. наук. – Казань, 2005. – С. 27
20. Данилова З. П. Из истории суффиксально-синонимических образований со значением лица в русском языке/ З. П. Данилова. – Казань, 1967. – С. 4
21. Дудик П. С. Стилiстика української мови / П. С. Дудик. – К., 2005. – 368 с.

22. Жирмунский В.М. История немецкого языка/ В. М. Жирмунский. – М., 1948. – С. 16-37
23. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – К., 1973. "Наукова думка" – С. 27
24. Журек М. Словообразовательные синонимы в сфере наименований лица в современном русском языке/ М. Журек// Докт. дисс. – М, 1997. – С. 23
25. Земская Е.А. Словообразование как деятельность/ Е.А. Земская. – М.:Изд-во ЛК И, 2007. – с. 121
26. Иоффе С.Х. Грамматическое значение и лексические синонимы/С. Х.Иоффе // Лексическая синонимия: сб. ст. – М., 1967. – С. 7—16
27. Казанская Е. В. Суффиксальная синонимия имён существительных в языке научной прозы М. В. Ломоносова/ Е.В. Казанская // Док. дисс. – Казань, 1968. – С. 12
28. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови/ С. Караванський – Київ: «Українська книга», 2000. – 480 с.
29. Лагутина А.Б. Абсолютные синонимы в синонимической системе языка/ А.Б. Лагутина // Лексическая синонимия: сб. ст. М., 1967. – С. 121—129
30. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української літературної мови. Семантична структура слова / Л. А. Лисиченко. – Х., 1976. – 109 с.
31. Москальская О. И. Вариантность и дифференциация в лексике литературного немецкого языка/ О. И. Москальская // Норма и социальная дифференциация языка. М., 1969. – С. 57
32. Нечитайло О. І. Синоніми в лексикографії / О. І. Нечитайло. – К., 1967. – 130 с.
33. Николаев Г. А. Словообразовательная синонимия и обратная соотнесенность/ Г. А. Николаев // Развитие синонимичных отношений в истории русского языка.Ижевск : Изд-во Удмурт. ун-та, 1980. – С. 6

34. Новиков Л.А. Семантика русского языка/ Л.А. Новиков. – М., Высшая школа, 1982. – 272 с.
35. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка/ А. И. Смирницкий. – М., 1956. – 345 с.
36. Солнцев В.М. Язык как системно-структурное образование/ В. М. Солнцев / отв. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Наука, 1978. – 342 с.
37. Степанова М. Д. Словообразование современного немецкого языка/ М. Д. Степанова. – М., Изд-во лит-ры на ппостр. языках, 1953. – С. 376
38. Степанова М. Д., Фляйшер В. Теоретические основы словообразования в немецком языке/ М. Д. Степанова, В. Фляйшер. – Высш. шк., 1984. – С. 77
39. Степанов Ю.С. Основы языкознания/ Ю. С. Степанов. – М., Просвещение, 1966. – 272 с.
40. Сучасна українська літературна мова : Лексика і фразеологія / за заг. ред. М. А. Жовтобрюха. – С. 67–68
41. Сучасна українська літературна мова / за ред. О. Д. Пономаріва. – К., 1997. – 399 с.
42. Уфимцева А. А. Некоторые вопросы синонимии // Лексическая синонимия: сб. ст. – М., 1967. – С . 26—38.
43. Филин Ф. П. О слове и вариантах слова. Сб. «Морфологическая структура слова в языках разных типов»/ Ф. П. Филин. – АН СССР: М-Л., 1963. – С. 130
44. Шанский Н.М. Лексикология современного русского языка/ Н. М. Шанский. – М., 1964. – С. 61
45. Шапиро А.Б. Некоторые вопросы теории синонимов (на материале русского языка)/ А. Б. Шапиро// доклады и сообщения шт-та языкознания АН СССР: 1955. – С. 69—87
46. Шелудько А. В. Труднощі словотвірного характеру в англо-українському та україно-англій-ському художньому перекладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец.10.02.16

"Перекладознавство" / Шелудько Анна Володимирівна ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – 18 с.

47. Шило Е. И., Капустин Р. Ф. Синонимические ряды как методологическая основа при формировании русской терминологии в морфологии животных/ Е. И. Шило //Морфология. – 2010. – Т. 137. – №. 4. – С. 220

48. Arsenjewa M., Narustrang E. Deutsche Grammatik./ M. Arsenjewa, E. Narustrang. – St. Petersburg: Anthology, 2007 – с. 126

49. Bulow F., Schmidt M. Großes Handbuch. Deutsch. Grammatik/ F. Bulow, M. Schmidt. – Koln: Buch und Zeit Verlagsgesellschaft mbH, 1999. – S. 445

50. Fleischer W., Barz I. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache/ W. Fleischer, I. Barz. – Tübingen, 1992. – с.51

51. Kühnhold I., Wellmann H. Deutsche Wortbildung: Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache/ I. Kühnhold, H. Wellmann//eine Bestandsaufnahme des Inst. für Dt. Sprache, Forschungsstelle Innsbruck: Erster Hauptteil: Das Verb. – 1973. – S. 500

52. Meibauer J. Einführung in die germanistische Linguistik/ Meibauer J. – 2007. – S.33

53. Motsch, W. Deutsche Wortbildung in Grundzügen/W. Motsch// Vol. 8. Walter de Gruyter, 2004. – S. 458

54. Püschel U. Wortbildung und idiomatik/ U. Püschel// Zeitschrift für germanistische Linguistik. – 1978. – Т. 6. – С. 151.

55. Toman J. Wortsyntax: Eine Diskussion ausgewählter Probleme deutscher Wortbildung/ J. Toman. – Walter de Gruyter, 1987. – Т. 137. – S. 350

Лексикографічні джерела

56. Большой немецко русский словарь: В 3 т. / Лвт.-сост. М.Я. Цвиллинг, Е.И. Лепинг, Г.П. Страхова и др.; Под общ. рук. О.И. Москальской. - 7-е

изд., стереотип. М.: Русский язык, 2001. - Т.1. - 760 с. / Т.2. - 680 с. / Т.3. - 365 с;

57. Онлайн словник синонімів woхikon – Режим доступу <https://synonyme.woхikon.de>;

58. Мюллер В. Великий німецько-український словник: близько 170 000 слів та словосполучень. – Чумацький Шлях, 2007;

59. Словарь словообразовательных элементов немецкого языка. / А.Н. Зуев, И.Д. Молчанова, Р.З. Мурясов и др.; Под руководством М.Д. Степановой. 2-е издание, стереотипное. - М.: Русский язык, 2000. - 536 с.;

60. Dieter Götz, Günther Hänsch, Hans Wellmann Langenscheidt Grosswörterbuch Deutsch als Fremdsprache / Langenscheidt-Redaktion. – 2009. – S. 633;

61. Duden. Das große Wörterbuch der deutschen Sprache in 10 Bänden. Mannheim – Wien – Leipzig : Dudenverlag, 1999.;

62. Duden. Deutsches Universalwörterbuch / hrsg. und bearb. vom Wissenschaftlichen Rat und den Mitarbeitern der Dudenredaktion. — 3., völlig neu bearb. und erw. Aufl. Mannheim; Wien; Zurich: Dudenverlag, 1996. – 1816 с.